

Sigmond István

A szakács elfogyott

Az időutaztatót egyedülálló képességei miatt rengetegen vették volna igénybe, de havonként csak öt jelentkezőt fogadott, és mindegyik jelentkezőnek meg kellett felelnie bizonyos feltételeknek. Kizárólag 30 és 60 év közötti férfiakra lehetett szó, akik az időutazás lebonyolítása előtt át kellett utaljanak egymillió dollárt a Mester számlájára, emellett volt bátorságuk kilépni a saját jelenükből és a felajánlott múlt egyik jól körülhatárolt szeletét választva, vállalniuk kellett a szenvedés okozójának, végrehajtójának vagy elviselőjének szerepkörét, azzal a garanciával, hogy egy óra múlva épen, egészségesen újra a saját, XXI. századi jelenükben lesznek, de amíg a múltban tartózkodnak, százszázalékosan teljesíteniük kell az akkori és ottani követelményeket, vita és kommentár nélkül. Az időutaztató felhívta a váróterem kényelmes foteljeiben üldögélő milliomosok figyelmét, hogy ha gondatlanságból vagy szándékosan nem tartják be pontosan a jelzett követelményeket, ennek felmérhetetlen következményei lesznek vagy lehetnek, amit el kell viselniük. S ha megtörténne a helyrehozhatatlan baklövés, hiába van ott velük állandóan, segítségükre nem lehet. A jelentkezők ideiglenesen elvesztették a nevüket, sorshúzás útján kaptak egy-egy számot 1-től 5-ig. A sorshúzás igen fontos procedúra volt, ugyanis az egyes számot húzónak lehetősége nyílt arra, hogy az öt felajánlott múltszelet közül kiválassza a neki legjobban megfelelőt, az ötös számot húzó viszont már nem tudott választani, ami megmaradt, azt volt kénytelen elfogadni. A jelentkezőknek megvolt az a lehetőségük, hogy választhattak a szerepkörök közül, lehettek a szenvedés okozói, végrehajtói és elszenvedői, merthogy a jelzett múltszeletek mindegyike az emberiség történelmének egy-egy határhelyzetéhez kapcsolódott, ezúttal az emberevés, az inkvizíció, a holokauszt, a gulag és a leprasziget közül lehetett választani, azzal a pontosítással, hogy az emberevés esetén csak két szerepkör, az elkövető és a szenvedő jöhetett számításba, a leprasziget esetében pedig nyilvánvalóan csak egyetlenegy létezett, s ez az elszenvedő volt.

Az egyes számot húzó milliomos egy idősebb úr volt, valószínűleg némileg mazochista beállítottságú lehetett, nem azért, mert a holokausztot választotta, a felkínált lehetőségek egyike sem volt napfényesebb, inkább azért tekinthető az illető mazochistának, mert a lehetőségek közül az utolsót választotta, nevezetesen a szenvedés elviselőjének a szerepkörét, noha megjelölhette volna az okozót vagy a végrehajtót is.

Es megkezdődött az időutazás.

Időutazásának egy óra hosszat tartó szakaszaiban sorozatos szenvedéseit egyre elviselhetetlenebb formában kellett végigélnie. Lengyel zsidóként az egyik éjszaka háza ablakait bezúrták egy csomó kővel, majd valami suhancok bemásztak az utca felőli szobába, ahol a 15 éves kislánya aludt, és vagy öten megerősszakolták. A leányka segítség után kiáltott, de a suhancok belülről eltorlaszolták a szobája ajtaját, a család felnőtt tagjai nem tudtak behatolni, tétlenül hallgatták az egyre kétségbeesettebb segélykiáltásokat. Másnap az időutazó apa elvitte a kislányát a nőgyógyászati kórházba, majd a rendőrségre. A kórházban azzal utasították el, hogy tudomásuk szerint nemsokára létrehoznak egy nőgyógyászati rendelőt kizárólag a sárgacsillagosok számára, majd oda kell fordulni. De itt megerősszakolás történt, ezzel nem lehet napokig várni, érvelt az apa, most azonnal meg kellene állapítsa egy szakorvos, hogy ennek a szörnyűségnek milyen következményei valószínűsíthetők, arról nem beszélve, hogy tudomása szerint a rendőrség csak egy szakkórházban kiadott hivatalos okiratot fogad el. De a kórháznak megvoltak a maga utasításai a zsidókkal szemben, ezektől nem volt szabad eltérniük. És a rendőrségen természetesen kérték az okiratot, de hogy ezt nem tudták bemutatni, elküldték, vagy inkább elkergették őket, hogy még rengeteg kérelmező várakozik, felesleges tátott szájjal tovább álldogálniuk a fogadószoa előcsarnokában.

A következő fázisban a ház pincéjében tartózkodott az egész család, a mi emberünk a súlyos beteg édesapját is levitte, aki sem mozogni, sem étkezni, sem gyógyszert bevenni, sem a dolgát elvégezni egyedül nem tudta, tulajdonképpen már-már haldoklott. Két nap sem telt el, máris felfedezték őket, a szomszéd irányításával megjelent a pincébe vezető lépcsőkön egy bőrcsizmás fiatal német tiszt és négy katona.

– Miért döglik itt az öreg? Inkább állna fel és üdvözlne engem! Maguk nem hallottak a jólneveltségről?

– Nagyon beteg, sajnós. Nem tud felállni.

– Állítsa fel maga!

– Képtelenség.

– Semmi sem képtelenség. Idenézzen! – A német tiszt megragadta az öreget a pizsamájánál fogva, kitépte az ágyból és a falhoz támasztotta. – Áll ez, mint a cövek! Maga pedig – fordult a mi emberünkhöz – fogja ezt a pálcát – és átnyújtotta a kezében szorongatott lovaglópalcáját, amivel eddig a csizmája szárát ütögette – és húzzon végig rajta vagy huszonötöt, az ilyen megátalkodott pasikat meg kell fenyíteni valahogyan, nagyon eljött az ideje, hogy illemet tanuljon.

– Sajnálom, uram, én édesapámat nem ütöm meg.

– Vigyázzon, ha megtagadja a parancsomat, baj lesz. Magukat elvitetem, a hölgyek egy német kuplerájban fognak szolgálatot teljesíteni, a felesége önagysága nagyon fogja élvezni ezt az új feladatot, a kislánynak már úgymint mindegy, a szomszédja mesélte, hogy már sikerült kurvát csinálniuk belőle.

A következő jelenetet egy zsúfolásig megtöltött marhavagonban élte végig, ahová haldokló édesapját is behajították. Étlen-szomjan utaztak, néha meg-megállt a vonat, hogy a hullákat kitaszítsák a szántóföldre. Így jártak el az édesapjával is, aki már a második megállónál nem élt, gyógyszereket nem hozhatott magával,

s a vagon padlóján többen végigtaposták, várható volt, hogy nemsokára elszáll belőle az élet. Semmivel sem összehasonlítható, iszonyatos látvány volt, ahogy a drága, egyetlen édesapját kicsúsztatják a marhavagon állatürülékkel foltos padlójáról a vonatsínek melletti földterületre, de nem volt lehetősége sem ellenállni, sem tenni valamit, hogy civilizált körülmények között adja vissza az anyaföldnek imádott édesapját.

Végül a koncentrációs tábor bejáratánál csoportokba állították az érkezőket, a mi emberünket is alaposan megnézték, „munkára alkalmatlan!” – hangzott el az ítélet, és ahhoz a csoporthoz állították, ahol a nők, a gyermekek és az irodasápadt, vézna férfiak gyülekeztek. Elképzelni sem tudta, hogy mi fog történni ezután, megpróbált variánsokat felállítani, hogy mit fognak vele csinálni a továbbiakban, de nem tudta összeszedni a gondolatait, aztán valami furcsa zibbadást érzett, s ezzel egy időben újra az időutaztató dolgozószobájában találta magát, épen, egészségesen, a saját XXI. századi jelenében.

– Letelt az óra – közölte vele a Mester. – Nagyon kérem, egy éven belül ne jelentkezék újra, csak azután tudom megint fogadni.

A kettes számot húzó milliomos az orosz gulagot választotta. A három szerepkör közül ő is választhatott volna kényelmesebb szerepkört, lehetett volna maga Sztálin, ezeket a javító munkatáboroknak nevezett haláltáborokat, amelyekből mindegyre újabbak és újabbak létesültek, minden bizonyosan Sztálin személyesen ötlötte ki. Ezekben annyira „megjavították” főleg Sztálin politikai ellenzőit, kisebb százalékban köztörvényes bűnözőket is, hogy a 15–20 év kényszermunkára ítélt, többnyire ártatlan rabnak – az embertelen élet- és munkakörülmények miatt – a nyolcvan százaléka elhalálozott jóval a büntetés letöltése előtt. Ez Sztálin rémuralma alatt, a történészek vélekedése szerint, körülbelül húszmillió embert jelentett. A milliomos választhatta volna egy egyszerű hóhér szerepkörét is, s noha nem tudhatta, hogy az egyes számot húzó kolléga is a legveszélyesebb szerepkört jelölte meg, már-már úgy nézett ki, hogy a milliomosok megfertőzték egymást, mert a kettes számú is a harmadik szerepkört választotta, amely mélységes szenvedéssel és beláthatatlan következményekkel járt vagy járhatott. Pedig csak arról volt szó, hogy ezek az urak soha semmilyen fizikai fájdalomnak nem voltak kitéve, és excentrikus mivoltuk igényelte, hogy ha fizetni kell, hát fizetnek, csak érezzék végre, hogy mit jelent a testi szenvedés. Jól látszott ezen az újabb jelentkezőn, hogy alig várja, hogy a gulag szibériai hőmérsékletében valamilyen sajátos szerencsétlenség érje, például kapjon skorbutot, amelytől rengetegen elhaláloztak, de hiába várt ilyesmire, sokkal cifrább sorsot írt elő neki az időutaztató. Azzal vádolták meg ugyanis őt és még jó néhány társát, hogy miután a kiadott napi 13 mázsányi szén nem sikerült kibányászniuk, s büntetésként felére csökkentették a napi élelmiszeradagjukat, éjszakánként rendszeresen lopkodják a munkatábor raktáraiból az élelmiszert, a ruhaneműt és a gyógyszereket. Ennek természetesen semmilyen reális alapja nem volt, az éjszakai ellenőrzés is olyannyira meg volt szervezve, hogy a rabok semmilyen körülmények között sem kerülhettek be egyetlen raktárba sem, ezeket a holmikát a tábori személyzet lopkodta össze, éjjel is, nappal is, ők ugyan nem végeztek kényszermunkát, csak kíméletleneknek kellett lenniük, ez volt a feladatuk, viszont élelmiszerben,

ruházatban és gyógyszerekben ők sem dúskáltak, és az iszonyatos hidegtől is szenvedtek eleget. Az összelopkodott élelem, ruházat és főleg gyógyszer sokat javított az örök életkörülményein. Egy napot sem vártak a következő lépéssel, rögtönítélő bíróságot létesítettek a munkatábor vezetőjének és a tábori személyzet két igen megbízható tagjának a részvételével, akik mindhárman a főtolvajok voltak, és a bíróság a vádlott rabok mindegyikét természetesen halálra ítélte. Felállították őket egy fal elé, velük szemben vagy húsz gépfegyveres őr várta a parancsnok beintését, aztán repültek a golyók a kivégzendő rabok testébe. A mi emberünket is érte vagy két golyó, de egyik sem volt halálos, persze jött volna egy újabb sorozat, amivel kioltották volna mindenkinek az életét, de erre már nem kerülhetett sor, már-már fészkelődött benne a gondolat, hogy vajon mikor fog a két szemé közé fúródni egy lövedék, amikor úgy érezte, hogy elzsibbad az egész teste, és újra az időutaztató dolgozószobájában találta magát, a saját XXI. századi jelenében, épen, egészségesen.

– Nos?

– Köszönöm, uram, sajátos élmény volt. Sajnálom, hogy önnek soha ilyen élményben nem volt és nem lesz része.

– Tévedés – mondott ellen az időutaztató –, én mindegyükkel ott vagyok, persze nem azért, hogy a segítségükre legyek, ha elkövetnek valamilyen helyrehozhatatlan baklövést, hiszen nem is látnak engem, én viszont követni tudom minden mozdulatukat, sőt, a gondolataikat is. Azért érzem szükségét a jelenlétemnek, hogy tapasztalatokat gyűjtsék mindenütt, s ha valaki önök közül elköveti azt a bizonyos baklövést, lássam és tudjak róla, hogy ha legközelebb valamelyik jelentkező azt a határhelyzetet választaná és azt a szerepkört, amelyben a baj megtörtént, lebeszéljem róla, tudott dolog ugyanis, hogy a történelem bármikor megismételheti önmagát, bármilyen jelentéktelennek látszó történésben is. És nekem nem lehet mindegy, hogy ennyi pénz kifizetése után, valaki önök közül, az én irányításom mellett, noha nem az én gondatlanságomból, de esetleg végleg eltűnik, mert valami visszatartja abban az általa kiválasztott múltban, ahonnan később visszahozni senkit sem tudok. Nehezebb dolgom van, ha valamelyikük a harmadik szerepkört választja, ugyanis nekem is együtt kell szenvednem az illetővel, de hát önök fizetnek ezért, ennyi jogot meg kellett adjak mindegyiküknek. Az előidéző és a végrehajtó szerepkörét minden időutaztató jobban szereti, noha ez a „minden” egy kicsit túlzás, tudomásom szerint ugyanis egész Kelet-Európában egyedül vagyok ilyen képességekkel felvértezve, ezért is kérem mindannyiukat, hogy élményeikről ne beszéljenek senkivel, részint mert nem fogják elhinni, részint meg nem szeretném, hogy a hatalom tudomására jusson a dolog, biztosan nem vennék szívesen, hogy függetlenül a hatalom milyenségétől, senki sem tudna az én színvonalamon az idővel játszani. Úgy néz ki, mintha Isten ruházta volna rám ezt a tehetséget, amely a közismert emberi képességeket messze meghaladja, még a legzseniálisabbakat is.

– Pedig ezt az egyedülálló élményt szívesen megosztottam volna barátaimmal.

– Ebben megállapodtunk a kezdet kezdetén, nagyon kérem, tartsa be az egyezséget.

– Rendben van, uram, bízhat bennem. Biztos lehet benne, hogy hallgatni fogok, már csak azért is, mert egy év múlva szeretnék újra jelentkezni.

– Máris programálhatom, ha akarja.

– Nagyon köszönöm.

A következő milliomos már messziről lobogtatta a kezében tartott hármasszámot.

– Az inkvizíciót akarom, az inkvizíciót!

– Egy kicsit várnia kell, kedves uram, két időutazás után, ahol a harmadik szerepkörben én is végigszenvedtem, amit a sors ott és akkor kimért reánk, pihennem kell egy keveset, az idegrendszerem igen megviselt állapotba került, lazítanom kell. Nem akarna eljátszani velem egy sakkpartit közben?

– Sajnálom, nem tudok sakkozni, inkább várok, amíg rászánja magát egy újabb feladat megoldására.

– Rendben van, uram, akkor ülünk csendben.

Néhány perc múlva azonban megtörte valami ezt a szokatlan csendet, azaz inkább valakik, mint valami. Három ijesztő figura és egy asszony jelent meg az időutaztató dolgozószobájában, akik a jelenlévő milliomos számára ismeretlenek voltak, az a bizonyos három semmiképpen sem tartozott az ő világához, az időutaztató viszont ismerte őket, noha hívatlan vendégek voltak, akik soha nem jártak ebben a jelenben, megjelenésük így megdöbbenést keltett. Mintha vezényszóra mozogtak volna, beálltak egymás mellé a bejárati ajtó és az ablak közötti falnak támaszkodva. Nem szóltak, csak álltak, és nézegették egymást és maguk körül az idegen környezetet. Négyen voltak, ketten a holokauszt időszakából, ketten a gulag világából. Elsőként a lovaglópálcás német tiszt állt a fal elé, mellette az elhurcolt férj felesége dőlt a falnak, aztán az orosz munkatábor vezetője, akinek a legfőbb tevékenysége abban merült ki, hogy lopkodta a raktárakból az élelmiszert, a ruhaneműt és a gyógyszereket, és nap mint nap beintett az alkalmi kivégzőosztagnak, hogy golyózáporral büntesse meg a halálra ítélt, mondvacsinált bűnösöket. A negyedik az a végzetes sorozatra váró, halálra ítélt rab volt, akinek vérezett ugyan a teste, de az a két golyó, amely felszakította a rongyait a hasán és combja tájékán, nem bizonyult halálosnak. Az időutaztató elszörnyülködve nézegette ezt a múltból idetolakodott négy figurát, s a legjobban a német tiszt jelenléte háborította fel.

– Maga hogy merészelt bejönni ide? Magát nem végezték ki? Miért hagytak életben egy ilyen gazembert?

A fiatal német tiszt lovaglópálcájával dühösen belesuhintott a levegőbe.

– Velem beszél így, maga féreg?! Jobban tenné, ha befogná a pófáját, mert magát is elvitetem.

– Hova vitetsz el, te árnyéknak is fürtelem?

– Tudja, milyen sok hely van még Auschwitzban?

– Az most múzeum, te szörny. Egyszer én is végigjártam az egész telepet, azóta is a rosszullet környékez, ha eszembe jutnak az ott látott örületek. Ti nem voltatok kizárólag jól képzett tömeggyilkosok, nektek testi-lelki pórusaitok voltak megfertőzve a gyilkolás vadállati ösztönével. A teremtés egyik legnagyobb melléfogása, hogy Isten elnézte, hogy anyátok méhében megfogantatok, meg kellett volna

öljön mindannyiatokat, mielőtt a világra jöttetek. A teremtés melléfogásai közül ez az egyik legégbekiáltóbb, az emberevés, a gulag és az inkvizíció mellett.

– Miket karattyolsz itt összevissza? Te is zsidó vagy, mi? Hogy múzeum? Hogy temetés? Hogy miért nem végeztek ki? Micsoda hülye duma ez?

– Vége van, nem hallotta?! – szólalt meg a feleség. – A maguk ideje már rég lejárt, most szereztem tudomást én is erről, és ebben az egész iszonyatban, ami az én családomat is tönkretette, évek óta ez az egyetlen örömöm. Lehet, ezért kellett én is megjelenjek, hogy megtudjam mindezeket. Abban a bordélyházban, ahol öregkoromig szolgáltam, soha semmiről nem szereztem tudomást, a német tiszték még a hatvanas-hetvenes években is odajártak, az első periódusban meg kellett adnom magam, mert a kezdet kezdetén minden áldott nap megverték, amíg kénytelen voltam engedni nekik. Közben persze eltelt az idő, később már csak főztem a lányoknak, meg vigyáztam a tisztaságra, a higiéniára, ellenőriztem a rendszeres orvosi vizsgálatokat, egyszóval olyan kupimama szerepet kaptam, amit el kellett fogadnom, valamiből meg kellett éljek öregkoromban is. A férjem biztosan már régen halott, a kislányomról azóta sem tudok semmit, s ezt mind-mind magának köszönhetem, maga hóhérlékű szennydarab! – Azzal kikapta a német tiszt kezéből a lovaglópalcát, és végigvert néhányszor a csodálkozástól tátott szájjal maradt németen, s csak akkor hagyta abba az ütlegelést, amikor a mellette álló tiszt undorító arcán megjelent néhány véres nyom a bőrére lesújtott pálca nyomán.

– Elnézést, uram – szólalt meg a félig-meddig kivégzett rab az orosz gulagból, s az időutaztató felé fordult –, én tudom, hogy miért kerültem ide, egy szent feladat végrehajtása vár reám, ki kell végeznem ezt a riherongyot – s a munkatábor főnökére mutatott –, láttam, többször láttam, ahogy többedmagával viszi ki a holmikát a raktárakból, és a rabokat ítélte ezért halálra, koronatanú vagyok, uram, s arra hatalmazott fel az istenem, hogy mindannyiunk nevében itt és most elvegyem ennek az emberi selejtnek az életet. Sajnálom, de más megoldást nem lehetett kitalálni. – Ezzel előkapott egy hatalmas pengéjű kést a rongyai közül, s egy jól irányzott szúrással a gulag vezetőjének a nyaki érébe döfte, aki azonnal szörnyethalt. Az időutaztató kétségbeesve nézte a vérző hullát, soha, de soha nem fordult elő vele ilyesmi, elképzelni sem tudta, hogy mit kell tennie, hiszen a dolgozószobájában fekvő hulla minden bizonnyal már évtizedekkel ezelőtt elhalálózott, a gulagok ideje már hatvan év óta lejárt, azóta az illető nem maradhatott életben. Nyilvánvalóan csak az emléke volt jelen, de hogy egy emléket hogyan lehet úgy megölni, hogy véres foltok terjedjenek el a nyakán, a ruháján és a dolgozószoba padlóján is, felfoghatatlan.

A sakkparti elmaradt, kikapcsolódásra nem volt lehetőség, a harmadik milliomos újra ott lebegtette a hármasszámot, hogy ő az inkvizíciót választotta, nevezetesen a második szerepkört, a végrehajtó posztúráját.

– Végre! – mondta fellélegezve az időutaztató. – Nem kell szenvednem újra! – S örömmel konstataulta, hogy a dolgozószobája kiürült közben, csak ő meg az inkvizíciós környezetre várakozó milliomos volt jelen, a múltból előjött látogatók eltűntek mindannyian, a gulag vezetőjének véres emlék-hullájával egyetemben.

Az inkvizíciós környezet igen lehangolónak bizonyult, a milliomos egy majdnem üres szobában találta magát, egy íróasztal mögött ült és sorban olvasgatta a segédpapoktól kapott iratokat. Ezek mind-mind feljelentések voltak kettesével összefogva. Neki kellett eldönteni, hogy a feljelentettek szavaikkal vagy tetteikkel megsértették-e a római katolikus egyház tekintélyét. Ha az illető a protestáns vagy a zsidó vallás dogmaiban hitt, és azt kisebb vagy nagyobb hallgatóság előtt hangoztatta is, vagy csak hitetlen volt, ezeknek az esetében kérni kellett a pápai jóváhagyást, hogy kínvallatásnak vessék alá a szerencsétlent. Ez volt a tévelygő eretnység kinyomozásaként ismert feladat, tulajdonképpen akció nélküli nyomozás. Ezek után meg kellett várni a pápai jóváhagyást, és következhetett a büntetés végrehajtása. 1200-ban járunk, Spanyolországban. Itt az volt a szokás, hogy akit bűnösnek találtak, először kínvallatásnak vetették alá, s csak utána rótták ki rá a büntetést. Az igen súlyos eseteket máglyahalállal büntették, de ez a büntetés csak apagyilkosság, szentségtörés, gyújtogatás, boszorkányság és árulás esetében volt adható, de hogy a szentségtörést, a gyújtogatást, a boszorkányságot és az árulást tulajdonképpen milyen formában követte el az illető, ezt a bíróságon kellett eldöntsék, hogy kimeríti-e a titkos ügyiratokban szereplő bűncselekmények legsúlyosabb formáját vagy sem.

A mi emberünk sorban behívatta a delikvenseket, hogy a kínvallatás egyetlenegy vagy többféle formáját alkalmazza rajtuk. Először mindig a víztortúrával kezdte. Ez abban állt, hogy a segédpapok segítségével rengeteg vizet itattak a vádlottal, az illető néhány liter után könyörgésre fogta a dolgot, de hát abbahagyni a procedúrát nem lehetett. Viszont megengedték, hogy menet közben az illető annyit pisiljen, amennyit akar, de az elviselhetetlenül feszülő belei irtózatossággal jártak, egy idő után lélegezni is alig tudott. Pedig ez csak az első fázis volt. A következő szakaszban feszíthető csomózású kötelekkel erősítették kínpadra a bűnösnek talált eretneket, a kispapok természetesen boldogan segítettek, a római katolikus egyház tekintélyének megőrzése adott értelmet az életüknek, s hitük szerint ezt úgy lehetett biztosítani, ha a protestánsokat, a zsidókat és a hitetleneket kivétel nélkül kínvallatásnak vetik alá, aminek az esetek nagyon nagy többségében semmi kézzelfogható eredménye nem volt, a megkínzottak semmit sem vallottak be, csak üvöltöttek minden egyes újabb feszítésnél, ami nyilvánvalóan kibírhatatlan fájdalommal járt, és a feszítések sűrűsödése egyre nagyobb fájdalmat jelentett, már-már repedtek a csontok, mintha szakadozott volna a hús, az izmok, a rostok. A többi kínzóhelyiségből érkező férfiüvöltések és női sikolyok találtak a levegőben, a fájdalom olyan többszólamú koncertjét hozva létre, amelyre hasonló példát nemigen lehet felhozni azóta sem, pedig az emberi szenvedések hanggal kísért változatait bizonyára meg lehetne említeni az azóta eltelt évszázadok történelmének ismeretében. Nagyon súlyos esetekben, amikor az eretnek semmilyen körülmények között sem volt hajlandó megtagadni elveit, a kínvallatás köröm alá vert szögekkel fejeződött be, természetesen a kispapok segédkeztek ebben is, s ha még mindig nem hangzott el semmiféle vallomás, sorban letépték az eretnek összes körmét. Aztán néhány pihent kispap a delikvens után jött, s visszavonszolta cellájába az illetőt.

Közben megtörtént a helyrehozhatatlan baklövés. A kispapok bevitték az egyik eretnek kísérőjét is, egy katolikus papot, nyilván ő állt legközelebb a szomszéd terem ajtaja előtt, aki ordítva tiltakozott, de a mi emberünk nem vette figyelembe a tiltakozást, ugyanis számtalan esetben került olyan helyzetbe, hogy a bevezetett eretnek lelkesen megesküdt, hogy ő rendkívüli tisztelője a római katolikus hitvallásnak, noha a protestáns vallás dogmáit tartja igazán követendőnek, mély-séges tévedés lenne őt is megkínózni és így tovább. Ezeknek a szövegeknek nem volt szabad hitelt adni, de a katolikus pap megkínzását nem bocsátották meg neki, és másnap ő is a kínpadra került. Még nem jutottak oda, hogy letépjék a körmeit, máris kiszenvedett. Az időutaztató kétségbeesve nézte a halott milliomost, de segíteni nem tudott.

Másnap természetesen folytatták a kínvallatásokat, de már nem a mi emberünkkel.

Az időutaztató behívta a negyedik milliomost.

– Kedves uram – fordult hozzá –, aludnom kellene vagy két órát, fel kell frissülnöm egy kicsit, meg kell értenie, hogy ez a munka nagyon igénybe veszi az embert, de ne hogy azt gondolja, hogy cserbenhagyom. Ugye, maga a négyes?

– Igen – mondta a kérdezett. – S hogy a lehetőségek korlátozottak, azt választom, ahol két szerepkör áll a rendelkezésemre, aki embert eszik, s akit megesznek. Az első mellett maradnék, ha lehetne.

– Persze, természetesen. De ezt csak vagy két óra múlva kezdjük meg, rendben van?

– Uram, megértem, várok.

A milliomos is belealudt a várakozásba, egy kényelmes fotelben ülve vagy félig-meddig feküdvé várta az idő múlását, aztán mindketten az óra csörgésére riadtak fel.

– Tisztelt uram – kezdte az időutaztató –, ebben a témában többféle lehetőség adódik, azaz többféle helyszín és időszak, én az idők folyamán voltam mind-egyikben, persze logikus lenne, hogy a kifizetett pénzért önt engedjem választani, de higgye el, nekem nagy tapasztalatom van ebben a témakörben is, úgyhogy én fogok ön helyett időt és helyszínt megjelölni. Elvihetném a régmúltba, valamikor az 1 millió 200 000 előtti évekbe, Spanyolországba, ahol akkoriban nagyon divatos volt a kannibalizmus, vagy az éhínséggel küszködő XIV. századba, szinte bárhova Európában, amikor a szülők megették a saját gyermekeiket, a VI. században is voltak emberevések szörványosan, vagy lehetne ön az egyik túlélője az Andokban lezuhant uruguayi rugbycsapatnak, akik 1972-ben zuhantak le, és hetven nap múlva találtak rá a 16 túlélőre, akik meghalt társaikat kikaparták a hó alól, és megették őket, így sikerült életben maradniuk, de a felsoroltak közül egyiket sem ajánlom, legyen ön inkább egyike a két rablógyilkosnak, akiket egy orosz gulagban tartottak fogva. Ezeknek egy idő után sikerült megszökniük, persze vittek magukkal élelmet, amennyit csak tudtak, de tisztában voltak vele, hogy hetekig vagy hónapokig kell bujkálniuk a közeli erdőben, s az a kevés élelem, amit sikerült összelopkodniuk, nem lesz elég, magukkal vittek egy elég jól táplált szakácsot, aki szintén köztörvényes bűnöző lévén boldogan tartott velük, elképzelni sem tudta, hogy mi vár rá. Nos, amit nem tudott elképzelni, két hét

múlva már bekövetkezett, a megszökött rablógyilkosok, amikor teljesen elfogyott az élelmük, kénytelenek voltak levágni a szakácsot, és nap mint nap legalább háromszor falatoztak belőle. Eltelt még vagy két hét, és megdöbbenve tapasztalták, hogy a szakács elfogyott. Persze eldugdostak húsdarabokat a tarisznyájukba és a rongyaik közé, közben félték egymástól, alig mertek éjszakánként aludni. Aztán a szökevény rablógyilkosok egyike, akinek a szerepét a mi milliomosunk vette át, tudatában volt annak, hogy az egyre közelebb érő üldözők nemsokára a rejtkehelyükre találnak, s úgy döntött, hogy feladja a társát, lehet, hogy az illetőt kivégzik, de annak, aki a rejtkehelyhez vezet az üldözőket, megkegyelmeznek. És úgy sikerült, ahogy elképzelte. Az egyik kora reggeli órában, amikor a társ a több éjszakai virrasztás után alig bírt ébren maradni, a mi emberünk óvatosan felállt, sikerült zajtalanul eltávolodnia, és megközelítve az egyre közelebb hallható hangokat, a rejtkehelyhez vezette az üldözőket. A társát másnap kivégezték, ő kapott még tíz év kényszermunkát, felemelték a napi normáját 13 mázsáról 15-re, amit természetesen soha nem sikerült teljesítenie, a napi élelmiszeradagját a felére csökkentették, és ezek mellett minden áldott nap megverték, hogy többet ne jusson eszébe a szökdösés. Aztán egy nap csak eljött az a zsibbadás, és ott találta magát újra az időutaztató dolgozószobájában, épen, egészségesen, a saját XXI. századi jelenében. Hogy miért hozta magával halott társát is, ez talány. És nem holtan jött vissza, igencsak életben volt, kezében egy kést szorongatott, és ráemelte a milliomosra.

– Megölettél, te bestia! – és ugrott volna, hogy döfjön, de az időutaztató résen volt, és letépette a padlóra.

A dolgozószoba padlójáról el is tűnt rögvest, visszatérhetett a múltjába, ahol a helye volt.

Az utolsó milliomos még hátravolt, pihenni már nem volt lehetőség, az a két óra alvás elegendőnek mutatkozott, be kellett fejezni a sorozatot.

– Sajnos nekem már nem maradt választási lehetőségem, meg kell elégednem azzal, ami maradt, így egy lepraszigetnek leszek a lakója többedmagammal, anélkül, hogy lehetőségem lenne választani a szerepek között, itt mindenki csak leprás, senki sem okozza ezt a betegséget, tudomásom szerint nincs ellene vakcina, aki megkapja, egyszer és mindenkorra kiközösítik az emberi társadalomból, gondolom, egyetért – fordult az időutaztatóhoz.

– Nem egészen – válaszolt a kérdezett –, emberek is megfertőzhetik egymást, tartós és szoros testi kontaktus útján képes fertőzni, antibiotikummal kezelik, kevés sikerrel, súlyosan torzító bőrgyulladással jár, a baktérium megtámadhatja az orrcsontokat, amelynek következtében az orrszövet eltűnik, leeshetnek az ujjak, kezek, lábak, lábujjak, a szemben az üvegtest gyulladása kezeletlen esetben vaksággal jár és a szemhéjak bénulása jön létre, perifériás idegkárosodásról is tudni lehet, amely tartós szellemi leépüléssel jár, no most az a kérdés, hogy ön a felsorolt következmények közül melyiket akarja választani – fordult a milliomoshoz, aki jól láthatóan zavarban volt, fogalma sem volt, hogy mit válaszoljon.

– Hát akkor bízva rám magát – mondta az időutaztató.

És a milliomos nemsokára Afrikában találta magát, beszélni nem tudott, félig-meddig sután botorkált egy népes lepraszigeten, mellette leprás csimpánzok

csúszkáltak a fák között, tisztában volt vele, hogy ez a vég, a bal kezéről három ujj hiányzott, a jobb lábfeje már csak félig volt meg, ezért nem tudott járni rendszeren, a napi háromszori étkezéshez el kellett gyalogolnia 100-100 métert, s ez mindhárom esetben egy-egy órát vett igénybe, segíteni senki sem segített senkinek, mindenkinek megvolt a maga nyomorúsága. Egy héten legalább kétszer temettek, ahol szokás szerint mindenki jelen volt, csakhogy a temető egy jó fél kilométerre volt a lakhelyétől, odáig legalább öt óra hosszát kellett gyalogolnia, ötöt meg vissza, elment vele az egész napja, sokszor az étkezést is lekéste, de a temetéseket nem hagyhatta ki semmiképpen, megszólhatták volna érte, s ha valaki egy ilyen helyzetbe került, annak vége volt. Nem kockáztathatta meg, hogy társai ne szóljanak az orvosnak, aki nagy ritkán megjelent a lepraszigeten, hogy neki is szüksége van valamilyen gyógyszerre, vagy ki kellene húzni az egyik fogát, vagy ki tudja, milyen betegség kerülgeti, egy orvosi vizsgálat néha rendkívüli fontossággal bír, az életösztön a lepraszigeten is dolgozik, mindenki mindenhol élni akar, a lehető legtöbb ideig, ez ellen nem az az ellenérv, hogy az öngyilkosok kivételek volnának, nem azok, az öngyilkosok gyávák vagy betegek, akinek nem ez a véleménye, az mélységesen téved. Arról nem is beszélve, hogy az ember születése és halála Isten feladatköréhez tartozik, magának az embernek ezekhez semmi köze sincs, csak annyi, hogy megszületik és meghal, amikor Isten ekképpen rendelkezik. Éppen az egyik temetésről vonszolta magát a lakhelye felé, amikor a mi emberünket elérte a zsidbadás, a dolgozószoba foteljében tért vissza a XXI. századi jelenéhez, épen, egészségesen.

– Sajátos élmény volt – mondta a milliomos –, nagyon köszönöm. Tudja, mire volt ez jó?

– Fogalmam sincs.

– Hogy megbecsüljem az egészségemet, hogy nap mint nap tegyek érte valamit, hogy a gyermekeimet is sportolásra buzdítsam. Nincs igazam?

– Persze – mondta az időutaztató. – Mindezzel csak egyetérteni lehet.

– Tudja mit, vissza szeretnék menni még egy-két órára, meg tudná oldani ezt nekem?

– Ötszázezerért igen.

– Rendben van, holnap a számláján lesz, bízhat bennem.

– Máris mehet, uram!

A milliomos ott találta magát a leprasziget temetőjében. Letérdelt annál a sírnál, ahová utoljára temettek.

– Uram, Istenem! Amióta itt vagyok, nem imádkoztam hozzád, pedig hiszek benned, engem nem véletlenül tartottál életben, valamilyen szerepet szántál nekem. Most világosodott meg az agyam. Nincs sem teológiai, sem tanári képesítésem, de a szavak embere voltam mindig, a környezetemben élő embereket meg tudtam győzni, hogy tegyenek vagy ne tegyenek valamit, hogy téged szolgáljanak mindörökké. Ismerem a Szent Bibliát, nap mint nap elolvastam esténként egy-egy részt belőle, mielőtt idekerültem volna. A Tízparancsolatra még mindig emlékszem, és mindig igyekeztem betartani. Igaz lenne vajon az a vélemény, amelyet egyébként senki sem cáfolt meg, hogy a keresztes hadjáratok tulajdonképpen azért indultak az évszázad elején, hogy a keresztesek megtalálják Jeruzsálemben

Mózes frigyládáját a Tízparancsolatot tartalmazó kőtáblákkal? Mennyire leegyszerűsödött azóta minden, a Szent Bibliában olvashatja bárki a Tízparancsolat szövegét, amelyeket mindannyiunknak be kell tartani, másképp az emberi élet az állatokéval lenne egyenrangú, akkor meg nem volt értelme világra jönni, vagy ha igen, azok, akik a Tízparancsolat szentségét semmibe veszik, a sertésekkel kellene egy ólban éljenek. Uram, érzek magamban képességet arra, hogy a leprásokkal betartassam a parancsolatokat, boldogan fogok élni ebben a nyomorúságban, amíg úgy döntesz, hogy sorban elveszed tőlünk az életet, de az utolsó lélegzetvételig téged fogunk szolgálni. Én majd megtanítom őket imádkozni, ha nem tudnának, hogy reggel tiszta lélekkel induljanak neki a napnak, és este nyugodt álmuk legyen mindannyiuknak. Segíts, Uram, hogy teljesíteni tudjam ezt az utolsó feladatot, amely értelmet fog adni az életemnek.

A dolgozósobába az utolsó milliomos ragyogó arccal érkezett vissza, megköszönte az időutaztató segítségét, amelynek köszönhetően, úgy érezte, hogy értelmet kapott az élete.

– Egy év múlva ugyancsak ide megyek, akárhányas számot húzom. És a következő években is. Lehetséges lesz?

– Természetesen, uram.

Az időutaztató kikísérte a milliomost a kapuig, visszajönni már alig tudott, a fáradtságtól botladozva érkezett vissza a dolgozósobájába, ahol rázuhant a kerevetre. Az álom szinte azonnal rátelepedett, éppen csak annyi ideje volt, hogy véglegesen eldöntse, hogy egy alkalommal három jelentkezőnél többet soha nem fogad.